

בניית דמות ה"אני"
הילדים בגיל הרך - מתחילים להכיר ולהבין את עצמם.
המפגש שלהם עם הסביבה משמש עבורם דמות מראה בה משתקפת להם דמותם.
העושר והמורכבות של דמות ה"אני" שלהם, נוצרת כאשר הם לומדים לראות את עצמם
ניבטים מעיני זולתם. הם רואים את עצמם בעיניים של בני המשפחה, בעיני הסביבה
הקרובה ובעיני קבוצת השווים. הם מבינים את הפער ולומדים דרכו את "התנועה" בין
הפנים והחוץ, את העושר של דמות ה"אני" ואת ההתאמות שנדרשות מהם במקומות
השונים שהם נמצאים בהם.
הבנה זו מפתחת את גמישות החשיבה (שדיברנו עליה בעבר) החיונית בהתפתחות
הדימוי העצמי ובמיומנויות התקשורת החברתית.
היא מצביעה על תהליך טיבעי של יציאה מן הפנים אל החוץ.

איזה טיפוס אני?
לכל אחד מאיתנו אישיות, סגנון, טמפרמנט, צרכים וגישות שונות.
ההבדלים הללו פוגשים אותנו בכל מקום בו אנו נמצאים. במשפחה, במקומות העבודה
ובמפגשים חברתיים. בהתאם לכך אנו מתנהלים במצבים ואירועים שונים ומול מגוון
האנשים שאנו פוגשים בחיינו.
כאשר אנו מצויים במצבי שגרה, אנו זורמים ומתאימים את עצמנו ללא מאמץ ניכר.
אך מצבים חדשים מחייבים יכולת גמישות והתאמה.
ראינו זאת באופן מאד בולט בימי הקורונה כאשר שינוי אורחות החיים, סדר היום,
והשהיה הממושכת בבית סגור ביחד עם בני המשפחה – הצריכה שינויי תפיסה,
התאמה והסתגלות והשפיעו באופן שונה על כל אחד מבני הבית.
גם מעברים משפיעים אחרת על כל אחד מאיתנו.
ילדים שונים עוברים אחרת הסתגלות למסגרת חדשה. משך הזמן ואופן ההתאקלמות
משתנה. יש מי שזקוק לזמן, יש מי שזקוק למרחב, יש מי שזקוק לדמות התקשורת כדי
לעכל ולהתמודד עם מעבר ושינוי. (ויש לציין שבנושא זה נראה גם חשיבות לאימון
ומעבר למעבר - במידה והוא לא טראומטי כמובן – יהיה שיפור הדרגתי).
כמו בכל דבר גם כאן לתכונות אישיות יש נוכחות והשפעה הן על האדם והן על סביבתו
הקרובה.

מופנמים\מוחצנים
המופנמים נוטים לעבד חוויות, תחושות ורגשות בתוך עצמם. הם ממעטים ואף מתקשים
לשתף אחרים.
המוחצנים זקוקים לקשר עם הזולת. הם משתפים וחולקים את רגשותיהם עם הסביבה.

בבית
כשמתרחש שינוי כלשהו (קורונה, אח חדש, אירוע בטחוני) והילדים בחיק המשפחה
אנו מצפים ... שישחקו, ישמחו וישירו. שיהיו בפעולה ובתנועה.
אחרי הכל... הם בבית... איתנו... בשבילם אין דאגות...
מצד אחד אנחנו מודעים לקושי שלהם בגלל השינוי, אך מצד שני אנחנו רוצים
שהתמימות של הגיל תאפשר להם לחיות בעולם סגור ואופטימי משלהם.

אנחנו מרעיפים עליהם צ'ופרים, הפעלות וחומרי יצירה וסדר יום תזזיתי ועשיר.
אנחנו מקווים ומאמינים שכשהם בבית הכל טוב בשבילם.

ערעור שגרה

ימי הסגרים והקורונה לימדו אותנו שבמציאות לא כך הדבר. למרות הניסיון לייצר שגרה ו"עולם נפלא" בבית, חלק מן הילדים מתוחים, עצבניים וחסרי מנוחה.
*ילדינו חווים יחד איתנו כל שינוי שמתרחש. הם ערים לאי השקט ולדאגה שלנו.
*הם מתגעגעים לשגרה שלהם.
*הם זקוקים למשחק החברתי שהוא צורך בסיסי בגיל זה.
*הם זקוקים ל"חוץ" לחופש, לתנועה במרחב.
*מערכות היחסים המורכבות במשפחה חדשות ומאתגרות עבורם.
*הם מבולבלים, כועסים ומפחדים.
כך גם ייקרה אם נתייחס להסתגלות למקום חדש. גם כאן זהו מצב בו נראה את הילד מאבד את בסיס הביטחון שלו. חברים, גננת מוכרת, סביבה.
הוא יכול להיות מלא התרגשות שמחה והתלהבות אך גם יכול להגיב לכך בתסכול כעס\ פחד\ התנגדות ובלבול.

התכנסות

במצבים כאלו ילד מופנם עשוי להתכנס פנימה. אל תוך ה"בית הפנימי" שלו.
ייתכן שלא "יבוא לו" לשחק כמו בעבר... שהוא יראה יותר עייף ופחות שמח.
יכולתו של ההורה לכבד את הצורך הזה בהתכנסות – מרגיעה הן את ההורה והן את הילד. בו בזמן יש צורך בהקשבה רגישה לרגע בו הילד צריך שוב יד ואוזן קשבת.

איזונים

מצבים חדשים פוגשים כל ילד במקום אחר וכל אחד מגיב אליו בדרכו.
המוחצנים והתוססים מוצאים דרך לפרוק את הרגשות, לתאר את התסכולים, או לשתף בפחדים. גם אם הם מפעילים את הסביבה ו"מייצרים עבודה" הם מאפשרים התמודדות ישירה עם הצרכים שלהם. (גם כאן וגם כאן יופיעו לעיתים תוקפנות ובעיות התנהגות שחשוב להבין אותן בהקשר לקשיי ההסתגלות ולהגיב אליהן בהתאמה).
המופנמים שמחפשים את הכוחות שלהם בתוכם. זקוקים לשקט, לזמן ולאמון ההורים. היכולת לספק בזמן הנכון את המשאב שכל ילד זקוק לו בדרכו - מצריכה כאמור הקשבה, רגישות, התאמה ואיזונים ללא הרף.

והעיקר... לא לפחד כלל

חשוב לומר שבמיוחד בימים של שינויים ילד יכול לעבור מנעד רגשות, התנהגויות ומצבי רוח. התנדודות והשינויים אינם צריכים להפתיע וגם לא לטלטל אותנו.
דיברנו בעבר על "מודלינג" - הילד צריך לראות מולו מבוגר קשוב, משתף ובעיקר בטוח ובוטח. אם נאפשר לילד שלנו להסתגל למצב בקצב שלו ועל פי דפוסי האישיות והטמפרמנט שלו ואם נסמוך עליו ונאפשר לו להיות בBEING (להיות) ולא נרוץ לDOING (לעשות). נוכל לאפשר לו ולנו הסתגלות מיטבית למצבים חדשים.
כך הוא יחווה את השינוי בהצלחה והשינוי הבא כבר יהיה לו קל ומהיר יותר.